

**TURUN
YLIOPISTO**

**Downin syndrooman lasten leikin ilo ja sen ilmeneminen opettajajohtoisessa- ja
vapaassa leikissä.**

Kandidaatintutkielma

Laatija(t):
Milla Kattelus
Aliisa Kulta

28.03.2025
Rauma

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Oppiaine: Kandidaatintutkielma
Tekijä(t): Milla Kattelus ja Aliisa Kulta

Otsikko: Downin syndrooman lasten leikin ilo ja osallisuus opettajajohtoisessa- ja vapaassa leikissä.

Ohjaaja(t): Yliopistolehtori Tarja-Riitta Hurme

Sivumäärä: 26 sivua

Päivämäärä: 16.04.2025

Tutkimuksessa selvitettiin tapaustutkimuksena Downin syndrooman lapsen leikin ilon ilmenemistä vapaassa ja ohjatussa leikissä omassa ryhmässä. Tutkimus toteutettiin havainnoimalla integroitua ryhmää, jossa havainnoitiin koko ryhmää leikin iloa, sekä Downin lapsen iloa erikseen. Leikin iloa havainnointiin lapsen ilmeistä, kehonkielestä ja sanallisesta ilmaisusta tai ääntelystä. Leikki on lapsen oppimiselle tärkeää ja edistää monia taitoja, kuten vuorovaikutusta, ymmärrystä ja kielellistä kehitystä.

Leikin ilon arviointia varten integroidun ryhmän yhden päivän tapahtumia havainnoitiin ja havainnoista kirjattiin muistiinpanot molempien tutkijoiden toimesta. Aamupäivällä tutkijat pääosin kirjasivat ylös omia havaintojaan ja iltapäivällä havainnointi muuttui enemmän osallistuvaksi havainnoinniksi ja muistiinpanoja kirjoitettiin ylös myös päivän päättymisen jälkeen. Tutkijat neuvottelivat havainnoistaan ja havainnot kirjattiin Excel taulukkoon. Taulukkoon kirjattiin alkuperäiset muistiinpanot, kuvattiin leikkitilanne sekä leikin ilon ilmenemisen tavat. Näiden lisäksi eroteltiin, oliko leikki vapaata vai ohjattua. Leikin ilon arvioinnissa käytettiin Stagnittin leikin ilon asteikkoa. Downin lapsen arvoiksi saimme vapaassa leikissä 6 ja ohjatussa leikissä 5. Puolestaan koko ryhmän arvot olivat vapaassa leikissä 4 ja ohjatussa leikissä 5. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että leikki oli koko ryhmälle ja Downin lapselle hyvinkin miellyttävää, iloa tuottavaa toimintaa. Tutkimuksen tulosten perusteella voidaan todeta, että leikkiä voidaan hyödyntää mahdollisimman monipuolisesti oppimisessa ja arjessa toimimisessa.

Avainsanat: Downin syndrooma, Leikki, Leikin ilo, Ohjattu leikki, Vapaa leikki

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Teoreettinen viitekehys	6
2.1	Downin syndrooma	6
2.2	Leikki	6
2.3	Leikin ilo	7
2.4	Leikillisuus	7
2.5	Leikkiin sitoutuneisuus	8
2.6	Vapaa leikki	8
2.7	Ohjattu leikki	8
3	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset	10
4	Menetelmä	11
4.1	Osallistujat	11
4.2	Aineiston kerääminen	12
4.3	Aineiston käsittely ja analysointi	12
5	Tulokset	14
5.1	Aamupiiri ja ohjattu leikki	14
5.2	Ulkoilu	15
5.3	Vapaa leikki	15
5.4	Musiikki tuokio	16
5.5	Yhteenveto	16
5.6	Leikin ilon ilmeneminen	17
6	Tutkimusetiikka ja tutkimuksen luotettavuus	19
7	Pohdinta	21
8	Lähteet	24

1 Johdanto

Kultaisen Venlan voittaneet Peltsi ja Osmo ovat vaikuttaneet erityisen myönteisesti ja tuoneet hyvää näkyvyyttä Downin syndroomalle. Peltsi ja Osmo –sarjassa käsitellään avoimesti Downin lapsen aktiivista arkea ja sitä, millaista on perheen elämä, jossa on kehitysvammainen lapsi. Lähes kaikki tutkimus, joka käsittelee Downin syndroomaa, keskittyy vain syndrooman “haasteisiin tai oireisiin” ja miten sen kanssa tulisi toimia. Tarjolla on erilaisia oppaita vanhemmille, joissa annetaan vinkkejä ja neuvoja siitä kuinka kehitysvammaisen lapsen kanssa tulisi elää ja toimia. Toisaalta edes itse oireyhtymästä ei ole vielä tarpeeksi tutkimustietoa, kuten esimerkiksi ei osata selittää mistä kehitykselliset viivästymät johtuvat (Launonen, 1998). Tutkimukset ovat jämähtäneet paikalleen niin Downin syndrooman kuin muidenkin kehitysvammojen osalta (Kivirauma, 2008). Sen lisäksi että tutkimusta on vähän, myös ihmisten tietoisuus kehitysvammaisista yleensä ja erityisesti Downin syndroomasta on heikkoa. Usein ihmiset eivät tiedä mitä sana “vammaisuus” kattaa ja mitä se tarkoittaa kunkin yksilön kohdalla, vaan vammaisuus yleistetään samanlaiseksi kaikilla, vammasta riippumatta vaikka näin ei ole.

Tutkimuksen on tarkoitus tuoda esiin lasten vahvuuksia, arvokkuutta sekä poistaa ennakkoluuloja ja olettamuksia, mitä ihmisillä, esimerkiksi opettajilla saattaa olla. Ketonen kollegoineen kirjoittaa: *“Vamma ei ole este vaan lapsi on aina oman elämänsä aktiivinen toimija – vamma saattaa olla oppimiselle vain hidaste.”* (Ketonen ym., 2018, s. 287). Tämä lause kuvastaa hyvin sitä, miten meidän tulisi nähdä kehitysvammaiset lapset: tavallisina ihmisinä, joilla on oikeus samanlaiseen täyspainoiseen elämään. Lapsille leikki on tärkeä osa arkea, jonka vuoksi halusimme tutkia Downin lasten leikin iloa ja selvittää onko se heidän vahvuutensa ja kuinka paljon he siitä nauttivat. Lapsista, joilla on Downin syndrooma, ja heidän leikin ilostaan on niukasti aiempia tutkimuksia.

Tässä tutkimuksessa keskeisiä tutkimiskohteita ovat leikin ilo ja se, miten leikin ilo ilmenee sekä ohjatussa että vapaassa leikissä. Varhaiskasvattajan tehtäviin kuuluukin ohjata lasta osallistumaan leikkiin ja luoda myönteisiä suhteita erilaisten lasten välillä (Helenius & Lummenlahti, 2013). Leikki on olennainen ja tärkeä osa jokaisen lapsen elämää ja arkea. Se on muutakin kuin taitoa leikkiä, se on lasten leikistä saamaa iloa ja mielihyvää sekä leikistä nauttimista (Stagnitti, 2023). Leikki edistää lapsen oppimista, parantaa lapsen hyvinvointia ja lisää osallisuuden tunnetta. Leikki ja sen tuottama ilo ei riipu siitä, onko lapsella kehitysvammaa vai ei. Leikki ja turvallinen ympäristö ovat jokaisen lapsen oikeus, jonka

tarjoaminen on aikuisten vastuulla. Leikki on lapsen työtä, jonka kautta hän käsittelee oppimaansa ja omaa arkeaan. Tämän vuoksi leikille on tärkeää jättää aikaa niin kotona kuin koulussa tai päiväkodissa.

2 Teoreettinen viitekehys

2.1 Downin syndrooma

Downin syndroomassa ihmisellä on 47 kromosomia normaalin 46 sijaan. Useimmilla Downin lapsilla ja myöhemmin myös aikuisilla on samankaltaisia ulkoisesti tunnistettavia piirteitä, kuten lyhytkasvuisuus ja ylöspäin suuntaavat luomiraot (Hölsömäki, 2000). Rintahakan (2024) mukaan, osalla tämä voi esiintyä esimerkiksi psyykkisen ja fyysisen kehityksen viivästyksenä ja kehitys jää usein noin 10-vuotiaan tasolle, mutta heidän kognitiiviset taitonsa kehittyvät pitkälle aikuisikään asti. Hän korostaa, että ihmiset, joilla on Downin syndrooma ovat usein ulospäin suuntautuneita, ystävällisiä, sekä määrätietoisia. Hänen mukaansa Suomessa syntyy lapsia, joilla on Downin syndrooma noin 70 vuodessa ja DNA-tutkimukset kertovat, että Downin syndroomaa on esiintynyt jo 5000 vuotta sitten.

2.2 Leikki

Leikki on monimutkainen käsite määritellä ja sille on esitetty lukuisia teoreettisia näkökulmia. Myös leikin arviointi ja tutkiminen ovat ristiriitaisia ja sen tutkimiseen on kehitetty monia erilaisia menetelmiä. Leikin aikana lapsi voi päästä irtautumaan todellisuudesta, mutta samalla hän pystyy käsittelemään omaan elämäänsä liittyviä tapahtumia ja kokemuksia leikin kautta. Leikkiä voi esiintyä myös aikuisuudessa, eikä se jää vain lapsuuteen. Esimerkiksi joidenkin tutkimusten mukaan festarit, tanssiminen ja metsästys voisivat kaikki luetella erilaisiksi leikeiksi (Vermilä, 2023). Leikki onkin lapsen tärkein tehtävä (Smith, 2009) ja tämä huomioidaan esimerkiksi Varhaiskasvatuksensuunnitelmassa (2022) sekä esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmassa (2014). Varhaiskasvatussuunnitelma (2022) esimerkiksi korostaa antamaan lapsille kannustavan leikkiympäristön, jossa leikki saisi näkyä ja kuulua. Esiopetuksen opetussuunnitelmassa (2014) puolestaan mainitaan, että leikki otetaan huomioon eri muodoissa päivittäisessä toiminnassa. Opetussuunnitelmassa (2014) leikki tunnustetaan myös yhtenä opiskelun muotona. Leikki ei ole pelkästään vain leluilla leikkimistä, vaan siihen tulee sisältyä leikkistä nauttiminen ja ilon kokemus (Eberle 2014). Leikki luo myös hyvän pohjan kielelliselle, kognitiivisille, fyysisille ja psyykkisille taidoille (Dabiri Golchin ym, 2024). Leikin katsotaan kehittävän aina, näitä edellä mainittuja taitoja, leikkitaitojen lisäksi, esimerkiksi siten että lapsi ottaa jonkun roolin itselleen ja hyväksyy sen

normit ja säännöt (Sutton-Smith 1997). Tutkimusten mukaan leikin kautta voidaan luoda myös vahvempia muistoja kuin esimerkiksi videopelien avulla (Kalyn, 2007).

2.3 Leikin ilo

Leikin ilo on vahvasti sidoksissa yksilön kokemukseen, mutta on tärkeää, että jokainen lapsi pääsee nauttimaan leikistä ja hänelle luodaan mahdollisuuksia monipuolisiin leikki-tilanteisiin. Aito leikki koostuu paitsi itse fyysisestä leikistä sekä lisäksi leikin ilosta, mielihyvystä ja nautinnosta (Eberle, 2014). Leikin ilo voi ilmetä leikkijästä monella eri tavalla: hymyllä, naurulla, kehonkielellä, kuten käsien liikkeillä tai nyökyttelynä. Lisäksi leikin ilo voi näkyä myös intensiivisenä keskittymisenä ja leikkiin sitoutumisena. Lapsi voi nauttia sekä leikkiin liittyvästä liikkeestä, kuten hyppimisestä tai juoksemisesta, että myös mielikuvituksellisesta toiminnasta, kuten linnojen ja majojen rakentelusta (Kalyn, 2007). Silloin kun lapsi nauttii leikistä, hän voi saavuttaa niin sanotun flow-tilan (Stagnitti, 2023). Leikin ilon tieteellinen mittaaminen on haastavaa sillä, lapset ilmentävät sitä eri tavoin ja jo itse leikin määrittelykin on haastavaa (Stagnitti, 2004). Stagnitin (2023) mukaan on helpompaa kuitenkin tunnistaa tilanteet, joissa leikki ei tuota lapselle iloa: tällöin lapsen leikki on eleetöntä ja lapsi ei saa välttämättä ollenkaan mielihyvää leikistä. Hän korostaa, että leikin ilo ei välttämättä korreloi kehittyneiden leikkitaitojen kanssa. Lapsi voi nauttia leikistä, vaikka hän sitä vielä kaikilta osa-alueilta hallitsisi. Toisaalta taas hyvät leikkitaidot omaava lapsi ei välttämättä välitä ollenkaan leikkimisestä tai saa siitä mielihyvää.

2.4 Leikillisuus

Leikillisuus (engl. playfulness) on moniulotteinen ja tulkinnanvarainen käsite, josta on eriäviä näkemyksiä tutkijoiden välillä. Usein leikillisuus ymmärretään mielentilaksi, jota voi kokea niin lapset kuin aikuiset. Kuitenkin ihmisen vanhetessa leikillisyyden ilmaiseminen saattaa vähentyä ja muuttuu vähemmän näkyväksi. Krokforsin (2015) mukaan leikillisyyteen katsotaan kuuluvaksi esimerkiksi luovuus, huumori, spontaanisuus ja aktiivinen toiminta. Hänen mukaansa myös leikillisuus edesauttaa oppimista (leikillinen oppiminen) ja edistää esimerkiksi mielikuvitusta ja luovuutta. Lisäksi leikillisyyden on osoitettu olevan yhteydessä akateemiseen menestymiseen sekä stressin vähentämiseen (Proyer, 2015). Huizingan (1955) klassisen teorian mukaan taas leikki ei ole vain yksittäinen toiminto vaan olennainen osa kulttuuria ja koko yhteiskuntaa. Hänen mukaansa leikillisyyttä voidaan havaita kaikissa inhimillisissä tilanteissa. Näin ollen leikillisuus ja pelillisuus olisivatkin osa ihmisyyttä, eikä vain lapsuuden ohi menevä vaihe (Krokfors, 2015).

2.5 Leikkiin sitoutuneisuus

Päiväkoti on usein ensimmäinen paikka, jossa lapsi pääsee solmimaan uusia ystävyssuhteita ja tutustumaan uusiin ihmisiin kodin ulkopuolelta. Ystävyssuhteet ja yhteiset leikit ovat suuressa ja tärkeässä osassa lasten elämää ja arkea. Päiväkodissa ja koulussa lapset saavat tilaisuuden harjoitella vuorovaikutustaitoja ja kokea olevansa mukana yhteisössä (Kyrönlampi ym, 2024). Lapsen osallisuus on moniulotteinen ja sen voi ymmärtää eri tavoin, arjessa kuitenkin aikuisella on siinä keskeinen rooli (Kyrönlampi ym, 2024). Se sitoutuuko lapsi leikkiin ja kuinka pitkäksi aikaa, on monen asian lopputulos. Siihen vaikuttaa esimerkiksi lapsen mielentila, virkeystila, leikin teema ja leikkikaverit. Lapsi voi olla hyvin omatoiminen tai tarvitsee aikuiselta apua, jotta hän pystyy sitoutumaan leikkiin pidemmiksi ajoiksi.

2.6 Vapaa leikki

Vapaa leikki tarkoittaa leikkiä, jossa lapsi saa itse valita mitä esineitä, kuten leluja käyttää, mitä niillä tekee ja missä roolissa lapsi leikkii. Vapaan leikin katsotaan edesauttavan tulevaisuudessa itsesääätelykykyä, sekä oma-aloitteisuutta (Colliver ym, 2022). Etenkin kotona lapset useammin leikkivät vapaata leikkiä, kuin ohjattua. Ajoittain tämä on lapsen oma valinta, mutta myös vanhempien osallisuus ja mielenkiinto leikkiä kohtaan vaikuttavat tähän. Vapaa leikki, jossa lapsi pääsee vuorovaikutukseen muiden kanssa edistää itsesääätelyä, riippumatta vanhempien tuloista, lapsien iästä, kulttuurisesta taustasta, sekä aiemmista sosiaalisista taidoista (Colliver ym, 2022). Hjelmér (2020) korostaa, että vapaassa leikissä lapset harjoittelevat huomaamattaan demokraattisia taitoja, sekä rikkovat sukupuolinormeja. Esimerkiksi vapaassa leikissä tyttölapsi voi olla menestyvä konefirman yrittäjä ja poikalapsi voi leikkiä koti-isää. Hjelmérin mukaan vapaaseen leikkiin voi silti vaikuttaa opettajan ja lasten vanhempien arvomaailma, jolloin lapset saattavat tehdä myös omia päätöksiään ja tulkintojaan sen pohjalta. Hänen mukaansa vapaata leikkiä arvostetaan ja hyödynnetään paljon etenkin Pohjoismaissa.

2.7 Ohjattu leikki

Colliverin ja kollegoiden (2022) mukaan ohjattu leikki voidaan nähdä yhtä tärkeänä, kuin vapaa leikki, ja onkin tärkeää tasapainotella näiden kahden välillä. He korostavat, että ohjatussa leikissä on useammin osana esimerkiksi kirjainten ja numeroiden harjoittelua.

Kyrönlammen ja kollegoiden (2024) mukaan aikuisen tuki ja esimerkki auttavat lapsia laajentamaan toimintaansa, kehittämään taitoja sekä omaksumaan uusia tapoja vaikuttaa ympäristöön. Heidän mukaansa, aikuinen tukee lasta, opettaja ei tee kaikkea lapsen puolesta, vaan tukee lapsen toimijuutta eri tavoin. Leikkiessä lasten kanssa aikuinen voi omalla toiminnallaan, kysymyksillään ja tilanteiden sanallistamisella ohjata leikin kulkua, sekä leikin jatkumista. Lisäksi he korostavat, että aikuisen tehtävä on auttaa lapsia samalla ymmärtämään leikin symboliikkaa sekä tarjoaa esimerkkiä kielellisistä ilmauksista ja leikkitoiminnoista. Opettajat ja muut aikuiset pystyvät myös ohjatussa leikissä seuraamaan sitä, ettei yksittäistä lasta jätetä leikin ulkopuolelle tai leikkitaidoiltaan vielä heikompi lapsi pääsee liittymään yhteiseen leikkiin.

3 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksessa selvitetään tapaustutkimuksena Downin syndrooman lapsen leikin ilon ilmenemistä vapaassa ja ohjatussa leikissä omassa ryhmässä. Kyrönlampi kollegoineen (2024) korostaa ystävyysuhteiden ja yhteisten leikkien merkitystä vuorovaikutustaitojen kehittämisessä ja yhteisöön kuulumisessa. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan leikin iloa ryhmä tasolla sekä yksilötasolla sekä vapaassa että ohjatussa leikissä. Tässä tutkimuksessa havainnoidaan lasta, jolla on Downin syndrooma. Tutkimuksen tarkoituksena on tuoda positiivinen kuva Downin lapsista ja poistaa heitä koskevia ennakkoluuloja.

1. Millaista on leikin ilo integroidussa ryhmässä?
2. Millä tavalla Downin lapsen leikin ilo ilmenee vapaassa ja ohjatussa leikissä?

4 Menetelmä

Tässä tutkimuksessa käytämme kvalitatiivista eli laadullista tutkimusotetta. Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä mittaamaan ilmiötä lukumäärällisesti, vaan siinä pyritään ymmärtämään ja tulkitsemaan niitä. He myös korostavat sitä, että siinä tutkijoiden omat kokemukset ja näkemykset korostuvat. Koska tutkimuksessamme kohteena on selkeästi vuorovaikutuskäyttäytyminen, on Tuomen ja Sarajärven mukaan aineistonkeruussa asianmukaista käyttää havainnointimenetelmää.

Yinin (2014) mukaan tapaustutkimus on empiirinen tutkimus, jossa tutkitaan ajankohtaisia ilmiöitä syvällisesti sekä osana todellista kontekstia. Varsinkin sellaisissa tilanteissa, joissa ilmiön ja kontekstin välinen raja ei ole niin selvä. Eskolan, Saarelan ja Vilkan (2018) mukaan tapaustutkimuksessa tutkimuskohteen rajausta perustuu teoreettisiin lähtökohtiin. Heidän mukaansa tutkimuksen tavoitteena ei ole ainoastaan kuvata pelkkää yksittäistä tapausta, vaan syventää ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä.

4.1 Osallistujat

Osallistujina toimivat integroidun lapsiryhmän lapset, ja erityisesti havainnoitiin lasta, jolla on Downin syndrooma. Lapset olivat joko päiväkotikäisiä tai alakoululaisia. Tutkimus suoritettiin tapaustutkimuksena, sillä Downin lasten leikin ilosta on niin vähän aiempaa tutkimustietoa. Tämän lisäksi halusimme tutkia myös koko ryhmän leikin iloa, jotta voisimme myös tarkastella sitä, vaikuttiko se yksittäisen lapsen leikin iloon. Vygotskyn (1978) sosiokulttuurisen teorian mukaan lapsen kehitys tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten lasten kanssa, erityisesti lähikehityksen vyöhykkeen kautta. Hänen mukaansa, lapsi oppii asiat ensin ryhmässä ja sitten itsenäisesti. Lapsia havainnoitiin heidän arkisissa ympäristöissään tuttujen ihmisten ympäröimänä niin, että tilanne oli lapselle mahdollisimman tavanomainen. Lapsia havainnoitiin arkisissa tilanteissa, ja opettaja oli suunnitellut päivään paljon leikkiä. Lisäksi seurattiin lasten vuorovaikutusta muiden lasten kanssa, ja sitä miten lapsen leikin ilo näyttäytyi vapaassa ja ohjatussa leikissä. Yksi tapaustutkimuksen haasteista on tutkittavan henkilöllisyyden salassapito. Turvataksemme Downin lapsen anonymiteetin käytämme hänestä nimimerkkiä Lapsi 1. Tulososassa aineisto esimerkeissä esiintyy muita lapsia, joiden anonymiteetin turvaamme viittaamme heihin nimimerkeillä Lapsi 2 ja Lapsi 3.

4.2 Aineiston kerääminen

Tutkimuksen aineisto kerättiin havainnoimalla ryhmää heidän toimintaympäristössään. Havainnointi oli kannattava tiedonkeruumenetelmä varsinkin, kun tutkittavasta ilmiöstä on vain vähän tai ei ollenkaan tietoa tai kun tutkittavaa asiaa on muuten haastelista tutkia muilla menetelmillä (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Havainnointi tapahtui lapsille tutuissa ympäristöissä ja tilanteissa, jotta lapsi pystyisi toimimaan mahdollisimman hyvin havainnoinnista huolimatta. Havainnointi kesti koko päivän, jotta saatiin havainnoitua mahdollisimman monta erityyppistä leikkitilannetta. Havainnointiin osallistui kaksi havainnoitsijaa ja havainnoinnissa tehtiin vihkoon muistiinpanoja.

Ennen havainnointia molemmat havainnoitsijat tutustuivat huolellisesti Stagnittin (2023) leikin ilon arviointiin. Leikin ilon arviointia varten integroidun ryhmän yhden päivän tapahtumia havainnoitiin ja havainnoista kirjattiin muistiinpanot molempien tutkijoiden toimesta. Aamupäivällä tutkijat pääosin kirjasivat ylös omia havaintojaan ja iltapäivällä havainnointi muuttui enemmän osallistuvaksi havainnoinniksi ja muistiinpanoja kirjoitettiin ylös myös päivän päättymisen jälkeen. Havainto materiaalia kertyi yhteensä 26 sivua (A5 paperi).

4.3 Aineiston käsittely ja analysointi

Aineisto kerättiin havainnoimalla lapsia ja kirjoittamalla vihkoon muistiinpanoja. Aineiston analyysissä sovellettiin teorialähtöistä sisällönanalyysiä, jossa käytettiin Stagnittin (2023) kehittämää leikin ilon arviointi menetelmää (ks. taulukko 1). Teorialähtöisessä sisältöanalyysissä hyödynnettiin olemassa olevaa teoreettista viitekehystä, eli tässä tapauksessa Stagnittin taulukko, jonka avulla havaintoja tulkittiin (Hsieh & Shannon 2005). Kirjasta sovellettiin taulukkoa, jota hyödynnettiin leikin ilon havainnoinnissa ja arvioinnissa. Havainnoinnin jälkeen summattiin havainnot ja taulukon leikin ilon asteikot ja näin selvitettiin, millaista lasten leikin ilo oli ohjatussa, sekä vapaassa leikissä ryhmätasolla, sekä

Downin lapsen kohdalla yksilötasolla. Vapaalle ja ohjatulle leikille laskettiin erilliset keskiarvot, johon oli otettu huomioon kaikki yksittäiset leikki-tilanteet. Havainnoista tehtiin Excel-taulukko, johon merkattiin alkuperäiset muistiinpanot, leikki-tilanne, leikin ilon ilmeneminen kirjattiin, oliko leikki ohjattuja vai vapaata, sekä annettiin tilanteelle arvosana 0-6.

Taulukko 1

Pelkistetty versio Stagnittin (2023) Kuvitteellisen leikin ilo – kehityksellinen arviointi- kirjasta, alkuperäinen taulukko kirjan sivulla 31.

Asteikko	Kuvaus
0	Leikki on täysin ilotonta.
1	Leikki on suoritettava tehtävä, joka ei tuota lapselle iloa.
2	Leikki on rutiinin omaista. Saattaa tuottaa jonkin verran iloa.
3	Lapsi nauttii leikistä hieman.
4	Leikki tuottaa jonkin verran iloa ja nautintoa.
5	Leikki tuottaa lapselle mielihyvää ja hän nauttii leikkimisestä, muttei välttämättä uppoudu siihen täysin.
6	Leikki on täynnä iloa. Lapsi on täysin mukana leikissä ja nauttii siitä.

5 Tulokset

Toteutimme tämän tutkimuksen tapaustutkimuksena, mistä syystä kuvaamme tarkasti lasten leikin iloa päivän tapahtumien mukaan. Tässä osiossa raportoimme niin koko ryhmän, kuin Lapsi 1:n tulokset leikin ilosta. Leikin ilon arviointi annettiin päivän jokaiselle leikkitilanteelle erikseen. Tämän lisäksi leikin iloa arvioitiin erikseen ohjatussa ja vapaassa leikissä.

5.1 Aamupiiri ja ohjattu leikki

Päivä aloitettiin aamupiirillä, jossa käytiin läpi mikä päivä tänään on, mitä tänään tehdään ja mitä lapset tulevat tekemään viikonloppuna. Jokainen lapsi kommunikoi ryhmän opettajan kanssa, mutta myös oman ohjaajan kanssa. Opettaja antoi ensin ohjeet leikistä ja sen erilaisista pisteistä, jonka jälkeen lapset pääsivät itse leikkimään. Leikkinä oli autoleikki, jossa oli erilaisia pisteitä, kuten korjaamo, pesula ja huoltoasema. Pisteillä oli niille sopivia tarvikkeita, kuten hammasharja tai työkaluja. Autojen lisäksi, lapset saivat yksi kerrallaan olla poliisina, joka jakoi sakkoja, sekä ilmoitti, koska valot ovat vihreät ja koska punaiset.

Lapsi 1:n leikin ilo oli ohjatussa leikissä 5. Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavissa tilanteissa: *“Lapsi 1 ajeluttaa autoa ja ajaa tarkasti tiellä. On kiinnostunut auton toiminnasta, on keskittynyt ja tekee tarkasti töitä”*. Lapsista lähti paljon naurua, kikattelua ja ryhmän lapset toimivat vaihtelevasti yhteisissä leikeissä. Ohjatussa leikissä erityisen onnistunut tilanne oli, kun *“Ohjaaja rakentaa Lapsi 1 kanssa dominoketjun ja Lapsi 1 kaataa sen”*. Tästä seurasi riemastunutta naurua sekä käsien heiluttelua. Tämän jälkeen Lapsi 1 alkoi itse kokoamaan domino ketjua ja kaatamaan sitä yhä uudelleen ja uudelleen, *“Lapsi 1 nauraa vaikkei kaikki palikat kaadukaan, Lapsi 1 nauraa, kokee onnistumisia, heiluu naurun tahtiin”*.

Leikissä oli paljon onnistumisia mutta seuraavat huomiot laskevat leikin ilon pisteytystä. Eniten pisteytystä vähensivät tilanteet, joissa Lapsi 1 olisi vielä halunnut jatkaa leikkiä. Tilanteissa häntä kuitenkin kehoitettiin siirtymään seuraavalle leikkipaikalle ja keskeyttämään itselle mieluisa toiminta. Esimerkki tällaisesta tilanteesta on: *“Lapsi 1 siirtyy ohjaajan kanssa työmaalle Lapsi 6 ja Lapsi 3 seuraavat mukana, ääntely ja eleet lisääntyvät”*. Toiminnasta tuli siis levottomampaa, jonka jälkeen leikkiin keskittyminen vaikeutui. Toisaalta keskittymisen herpaannuttua, Lapsi 1 kävi rohkeasti kokeilemassa myös leikissä poliisin tehtävää. Tämä toi iloa lapselle seuraavasti: *“Lapsi 1 käy katsomassa poliisin nappuloita hän innostuu ja nauraa”*. Myöhemmin he käyvät katsomassa nappuloita vielä uudestaan

muutaman leikkikaverin kanssa: *“Lapsi 1 käy kokeilemassa uudestaan poliisi nappeja, Lapsi 6, Lapsi 7 ja Lapsi 5 liittyy mukaan, naurua, kehonkieli, hytkyy naurun mukana”*.

5.2 Ulkoilu

Ulkoilu oli lyhyt noin 25 minuuttia. Ulkona lapset saivat valita vapaasti, mitä tekevät ja kenen kanssa. Pihalla ei ollut leluja muuta kuin muutama keinu. Pihalla oli paljon tilaa, jossa pystyi juoksemaan. Ulkoilun aikana pihalla kävi myös koulukoira, jota lapset pääsivät halutessaan tervehtimään.

Ulkoilun aikana Lapsi 1 leikki esimerkiksi hippaa ja piilosta, joiden aikana tuli paljon innostuksen kiljahduksia *“Lapsi 1 leikki kaverien kanssa koko ulkoilun ajan, erityisesti leikki onnistui Lapsi 6 kanssa”*. Näissä tilanteissa leikin ilo ilmeni esimerkiksi iloisuutena, nauruna ja lasten välisenä kommunikointina. Vaikka lapset puhuivat todella vähän, he osasivat viestittää toisilleen nauttivansa leikistä ja että haluavat jatkaa sitä, esimerkiksi naurulla ja riemun kiljahduksilla. Suurin osa muista lapsista vietti ulkoilun keinuessa, ja he seurasivat aktiivisesti näiden kahden lasten leikkiä. Myös aikuiset kehuivat lasten leikkiä ja hyvää yhteistyötä.

5.3 Vapaa leikki

Vapaassa leikissä lapset saivat leikkiä samoilla leluilla, kuin aamulla ja he saivat hyödyntää myös samoja toimipisteitä. Lapset saivat vapaasti kehittää omanlaistaan leikkiä, sekä hyödyntää välineitä haluamallaan tavalla tai olla käyttämättä niitä ollenkaan. Lapset saivat myös keskittyä leikkiin niin, ettei ajoittain tarvinnut vaihtaa toimintapistettä.

Vapaassa leikissä Lapsi 1:n leikin ilon arvo oli 6, mikä tarkoittaa, että leikki oli täynnä iloa. Vapaan leikin alkaessa, oli lapsilla säilynyt sama innostuneisuus, mitä oli ulkoillessa. Sen huomasi, kun lapset alkoivat saman tien leikkiä yhdessä, *“innostuneisuus, kiinnostuneisuus, eleet ja kommunikointi”*. Nopeasti kuitenkin Lapsi 1 alkoi keskittymään omaan tekemiseensä, esimerkiksi kun: *“Lapsi 1 leikkii vapaampaa ja oman näköistä leikkiä, isot liikeradat”*. Hetkittäin kuitenkin hän kiinnitti huomiota, mitä muut tekivät ja mitä ympärillä tapahtui. Lapsi 1 selkeästi yritti hakea kontaktia muiden lasten kanssa, mutta se oli hänelle haastavaa. Kuitenkin hän yritti hakea sitä, kun hän lähestyi muiden lasten leikkejä. Hän myös sai

kontakteja esimerkiksi: *“sanoo kiitos, kun toinen lapsi antaa hänelle sakan, eleet ja kommunikointi muiden lasten kanssa, huomion kiinnittyminen kaverin leikkiin”*.

Vapaassa leikissä Lapsi 1 sai vapauden valita itse, millä autoleluilla hän halusi leikkiä. Hän sai myös itse päättää kauanko hän niillä leikki. Lapsi 1 käytti esimerkiksi paljon aikaa tutkimiseen ja ihmettelyyn, esimerkiksi: *“Lapsi 1 tutkii ja kokeilee miten työkaluja voi hyödyntää”*. Hänestä myös huomasi, kuinka hän nautti omasta leikistään. Hän oli koko ajan todella iloinen ja nauravainen.

5.4 Musiikki tuokio

Auto teema jatkui myös iltapäivällä musiikki tuokiossa. Tuokion aikana laulettiin kolme laulua, joissa hyödynnettiin tukiviittomia laulun elävöittämiseksi. Yhteen lauluun oli kehitetty myös laululeikki. Musiikkituokion aikana lapset pääsivät osallistumaan toimintaan. Lapsilla oli myös tukena ohjaajia. Laululeikissä lapset pääsivät autopesulaan, jossa he saivat kierrellä erilaisia pisteitä. Pisteinä oli harjaus, vesisuihku, kuivaus ja saippuointi. Lapset kulkivat pisteet läpi aikuisten kanssa laulun aikana.

Musiikki tuokion aloituksessa Lapsi 1 oli täynnä energiaa. Se ilmeni musiikki tuokion aloituksessa, kun hän esimerkiksi: *“hymyilee paljon ja on aktiivinen kehonkieli”*. Koko musiikki tuokion ajan Lapsi 1 oli toiminnassa mukana. Hän kuitenkin tarvitsi toiminnan kulussa aikuisen tukea. Esimerkiksi yhdessä laululeikissä: *“seuraavassa laululeikissä tarvitaan aikuisen tukea, mutta kova laulun vauhti innosti”*. Musiikki tuokion toiminta oli lapsia osallistavaa, josta Lapsi 1 oli innoissaan. Leikin ilona se ilmeni esimerkiksi: *“innostuneisuus, nauru, hymyily ja aktiivinen osallistuminen”*.

5.5 Yhteenveto

Lapsi 1 leikin ilo ohjatun leikin aikana oli siis 5. Leikki oli selkeästi mieluista ja Lapsi 1 tuntui erityisesti nauttivan domino leikistä ja olisi tätä pystynyt jatkamaan, vaikka koko aamun. Lapsi 1 oli hyvin kiinnostunut muutenkin esimerkiksi lelun mekaniikoista, kuten auton pyöristä. Hän myös tutki aina lelua hetken ennen kuin alkoi toimimaan sen kanssa. Leikin iloa keskeytti siirtymät sekä mieluisan tekemisen keskeyttäminen, kun motivaatiota olisi ollut

vielä jatkaa tätä kyseistä leikkiä. Tosin Lapsi 1 motivoitui suhteellisen nopeasti aina uudelleen. Iltapäivällä taas musiikkileikeissä, keskittyminen oli haastavampaa, vaikka pyörittiin saman teeman äärellä kuin aamulla. Toiminnassa ei ollut leluja, vaan laululeikkejä, jotka olivat Lapsi 1:lle hieman haastavia. Kuitenkin selkeästi musiikkivideot älytaululla kiinnostivat. Aikuisen tuella laululeikit onnistuivat. Etenkin autopesula laululeikki, jossa pääsi kiertämään toimintapisteeltä toiselle, oli mieluisa niin Lapsi 1:lle kuin koko lapsi ryhmälle.

Vapaa leikki sai Lapsi 1:n kohdalla arvon 6. Vapaassa leikissä Lapsi 1 osaaminen korostui ja hän osasi hienosti hyödyntää omia kiinnostuksen kohteitaan ja teki itseään motivoivia asioita. Ulkona onnistui erinomaisesti leikki kaverin kanssa. Molemmat näyttivät nauttivan sekä leikistä, mutta myös toistensa seurasta. Lapsi 1 kiinnostui samoista leluista, kuin aamulla ohjatussa leikissä, ja hyödynsi niitä. Vapaassa leikissä leikki oli suuri eleisempää ja Lapsi 1 uskalsi ottaa tilaa. Hän myös elehti kehollisesti enemmän. Toisaalta, koska aikuiset eivät olleet ohjaamassa lapsia leikkimään toistensa kanssa, ei Lapsi 1 saanut samanlaista kontaktia muihin lapsiin. Hän selkeästi havitteli muiden lasten seuraa ja onnistuikin sitä ajoittain saamaan Lapsi 6, jonka kanssa hän leikki ulkona. Muut ryhmän lapset eivät olleet niin motivoituneita leikkiin kuin Lapsi 1. Toiset saattoivat mennä ottamaan esimerkiksi päivälepoa, mutta Lapsi 1 jaksoi leikkiä koko leikki ajan ilman taukoja.

Koko ryhmä sai taas arvot seuraavasti: ohjattu leikki 5 ja vapaa leikki 4. Molemmissa leikki muodoissa lapset leikkivät ryhmissä tai pareittain. Ohjatussa leikissä aikuisten läsnäolo selvästi lisäsi leikin pysyvyyttä vaikkei leikkiä välttämättä tarvinnut ohjata jatkuvaksi, mutta lapsille saatettiin esitellä leluja ja antaa ideoita, miten rikastuttaa leikkiä. Vapaassa leikissä taas leikki oli hetken todella hauskaa, mutta lapset väsyivät nopeasti ja kiinnostuivat enemmän sohvista ja patjoista, joissa olisi ollut mukava vain oleskella ruuan jälkeen. Lapsista ilmeni molempien leikkien aikana naurua, innostusta ja leikin riemua.

5.6 Leikin ilon ilmeneminen

Taulukosta 2 näemme leikin ilon ilmentymistä lapsiryhmässä havainnointipäivän aikana. Leikin ilo ilmeni kehollisena ilmaisuna, kuten käsien heiluttamisena ja kehon hytkymisenä naurun mukana. Lapsi 1 kaatui myös selälleen yhdessä kohtaa, kun häntä nauratti niin paljon. Koko lapsiryhmällä ilmeni paljon naurua, kikattelua ja erilaisia riemun kiljahduksia. Lasten kasvoilta näkyi paljon hymyä, naurua, uteliasuutta ja kiinnostusta. Leikin ilo välittyi myös puheena: *“Tämä on kivaa leikki”*. Kaikki ryhmän lapset eivät osanneet kunnolla puhua, jolloin tyytyväisyyttä ilmaistiin erilaisilla äännähdyksillä, josta sai ymmärryksen, että lapsi

todella nauttii leikistä. Leikin iloa korosti myös erityisesti Lapsi 1:llä se, että hän jaksoi leikkiä pitkään yhtä jaksoisesti, vaikka muut ryhmän lapset eivät välttämättä olisikaan jaksaneet. Leikin päättyminen aiheutti hänelle myös pientä harmitusta, koska leikki oli niin miellyttävä, että hän olisi vielä halunnut jatkaa. Lapsi 1 pääsi harmituksesta yli ja leikkiä jatkettiin vielä siivotessa. Myös leikin alussa, kun opettajat antoivat ohjeita, olisivat lapset halunneet ryhtyä jo heti leikkimään, mikä kuvastaa sitä, että lapset nauttivat leikkimisestä, eikä se ole heille pakollinen toiminta.

Taulukko 2

Esimerkkejä siitä, miten leikin ilo ilmeni päivän aikana erilaisissa leikki-tilanteissa

Leikin ilon ilmeneminen	Selite
Eleet	Kehon hytkyminen, käsien heiluttaminen, selälleen kaatuminen (innostuksesta), peukun näyttäminen
Ilmeet	Hymyily kavereille ja itsenäisesti, nauru
Ääntely	Nauraminen, kikattelu, riemun kiljahdukset, tyytyväinen mumina
Kommunikointi lasten kanssa	Muiden lasten kanssa kontaktin hakeminen, katsekontakti
Kommunikointi aikuisten kanssa	Kuvatuki, ohjaajan kanssa katsekontaktin hakeminen, tabletilla kommunikointi, hellä kosketus
Fyysinen olemus	Kiinnostuminen leikkiin ja leluihin, viittominen onnistuessaan, keskittymisen ylläpito, aktiivinen osallistuminen toimintaan

6 Tutkimusetiikka ja tutkimuksen luotettavuus

Yleisesti ottaen voidaan määrittää, että ihmisoikeudet ovat eettinen perusta kaikille tutkimuksille, jotka kohdistuvat ihmisiin (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Tutkimuksessa huolehditaan, ettei kenenkään henkilöllisyys tule ilmi. Koko ryhmän lapsia, heidän huoltajiaan ja ryhmän henkilökuntaa on informoitu tutkimuksesta ja kaikilta on pyydetty luvat havainnointia varten. Koska lapsilla on tunnistettava oireyhtymä, jota esiintyy Suomessa suhteellisen vähän, lapset saattavat olla helpompi tunnistaa. Tämän vuoksi emme kirjanneet mitään tunnisteita lapsista, kuten sukupuolta, kotikaupunkia, syntymä vuotta jne. Teimme Turun yliopiston tietosuojailmoituksen ja käytimme Turun yliopiston tutkimuslupa lomakkeita. Kerätty aineiston materiaali säilytetään tarkoin ja se tuhotaan tietyn ajan kuluttua.

Havainnoimme integroidun ryhmän lapsia, jolloin aineisto on hyvin sensitiivinen. Lapsille pyrittiin luomaan turvallinen ympäristö, tämän vuoksi havainnot tehtiin kirjoittaen vihkoon, eikä heidän toimintaansa kuvattu. Kenttämuistiinpanoissa, jotka kirjoitetaan käsin, saattoi jäädä huomaamatta joitakin tilanteita, mutta havainnoitsijoita oli kaksi, jolloin pystyttiin täydentämään toisten havaintoja. Koko ryhmän havainnoiminen takasi sen, ettei yksittäiselle lapselle tullut suorituspainetta, vaikka yhtä lasta havainnoitiinkin enemmän, kuin muita. Kahden havainnoitsijan myötä tulkinnat olivat myös sellaisia, että molemmat tulkitsivat tilanteet omalla tavallaan ja niistä keskusteltiin, jolloin havainnot eivät jääneet yhden ihmisen tulkinnan varaan.

Koska tutkittiin lapsia, joilla kaikilla on tietynlainen oireyhtymä, olemme erittäin sensitiivisiä ja haluttiin kunnioittaa lapsia, heidän perheitään ja heidän koulujaan ja tehdä heidän kanssaan saumatonta ja avointa yhteistyötä. Kun kunnioitetaan jokaisen osallistujan ihmisarvoa ja oikeuksia saadaan keskinäinen luottamus, jonka pohjalla tutkimus toimii (Korhonen, 2019). Koska tutkittiin lasta, jolla on tietynlainen oireyhtymä, joka ilmenee eri tavalla kaikilla, oli tutkimuksemme tapaustutkimus ja haluamme korostaa, että nämä tulokset ovat suuntaa antavia. Tutkimuksemme tarkoituksena on poistaa ennakkoluuloja ja lisätä tietoisuutta Downin syndroomasta ja leikin ilosta. Nämä tulokset ovat yksittäisen havainnoitaman lapsen ja lapsiryhmän tuloksia ja luotettavampia tuloksia olisi saatu tutkimalla useampia Downin lapsia.

Eskola ja Suoranta (2005) määrittelevät laadullisen tutkimuksen luotettavuuden siirrettävyyden uskottavuuden varmuuden ja vahvistuvuuden näkökulmista. Tutkimuksessa käytetyt menetelmät ovat siirrettävissä mihin tahansa lapsiryhmään, joten tältä näkökulmalta ajateltuna tuloksemme ovat luotettavia. Uskottavuuden näkökulmasta tekemiämme havainnot ja raportoituja tuloksia voidaan pitää luotettavina. Pyysimme tutkimuksen kohteena olleen lapsiryhmän opettajalta kommentit raportin käsikirjoitus versioon, eikä hän esittänyt korjauksia tulkintoihimme. Tutkimuksen varmuutta tulee pohtia vaikuttavien tekijöiden kuten ryhmän ilmapiiri, lapsimäärä, henkilökunnan määrä ja lapsen mieliala, joita ei ole mahdollista etukäteen ennustaa. Neljäs laadullisen tutkimuksen kuvaava termi on vahvistuvuus, jota tulkinnat saavat tukea muista tutkimuksista. Useat laadullisen tutkimuksen oppaat kehottavat, ettei validiteetin ja reliabiliteetin käsitteitä käytettäisi sellaisenaan. Ne tulisi ennemmin korvata laadulliseen tutkimukseen sopivammilla luotettavuuden arviointitavoilla (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Koska tämä on tapaustutkimus, emme voi yleistää saatuja tuloksia.

7 Pohdinta

Tämän tapaustutkimuksen tarkoituksena on selvittää Downin syndrooman lapsen leikin ilon ilmenemistä vapaassa ja ohjatussa leikissä omassa ryhmässä. Kuten aiemmin mainitsimme, kehitysvammaisten lasten tutkimus on jämähtänyt paikoilleen (Kivirauma, 2008) ja Downin syndroomaan liittyvät tutkimukset painottuvatkin enemmän lääketieteeseen. Lisäksi tutkimme, millaista on leikin ilo integroidussa ryhmässä. Lapsi saa leikistä paljon iloa, vaikkei vielä täysin ymmärtäisi leikin ideaa. Hän saattaa esimerkiksi leikkiessään hymyillä ja hyräillä. Kuten aiemmat tutkimukset osoittavat leikki ei ole pelkästään tavaroiden siirtelyä vaan siihen liittyy paljon nautintoa, sekä eri asioiden oppimista (Sutton-Smith 1997). Näinkin lyhyessä ajassa huomattiin, että lapset oppivat paljon autoista, vuorovaikutustaidoista ja erilaisista säännöistä.

Tapaustutkimuksen tulokset esitettiin havainnoitavan ryhmän päivän toimintaan sitoutuen. Havainnointipäivä vietettiin kokonaisuudessaan integroidussa lapsiryhmässä ja havaintoja tehtiin sekä sivusta että osallisena toimintaan. Pääsimme leikin ilon havaintojen lisäksi tekemään mielenkiintoisia havaintoja integroidun lapsiryhmän arjesta. Vastassa oli lämmin ja avoin lapsiryhmä sekä siihen kuuluva henkilökunta. Tämän tutkimuksen myötä avattiin uusia näkökulmia Downin lasten ja lasten leikin iloon ylipäänsä. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että integroidussa lapsiryhmässä aamupäivän ohjattu leikki tuottaa lapsille mielihyvää ja he nauttivat siitä. Iltapäivällä taas vapaassa leikissä lapset saivat leikistä jonkin verran iloa ja he nauttivat siitä ajoittain. Lapsi saa leikistä paljon iloa, vaikkei vielä täysin ymmärtäisi leikin ideaa. Hän saattaa esimerkiksi leikkiessään hymyillä ja hyräillä. Ryhmätason arvioinnissa on mahdollista, että yksittäisen lasten päiväkohtaiset erot omassa voinnissa vaikuttavat leikin ilon arviointiin, mikä haastaa johtopäätösten tekemistä. Eroja voi tuottaa esimerkiksi lapsen vireystaso, mielentila sekä leikkikaverit, ja heidän mielentilansa. Tutkimuksen osallistuneessa ryhmässä leikin ilo näyttäytyi kuitenkin tasaisena ja jatkuvana. Tutkimukseen on voinut myös vaikuttaa vapaan leikin ja ohjatun leikin aikatauluttaminen. Tutkimustulokset voisi muuttua esimerkiksi, jos vapaa leikki olisi ennen ohjattua leikkiä tai vapaalla leikillä ei olisikaan aikarajaa.

Tapaustutkimuksen tulosten mukaan Downin lapsen leikin ilo ilmeni erityisesti eleillä, ilmeillä ja ääntelyä. Hänen leikin ilonsa tuli esiin myös vuorovaikutuksessa, kun hän

kommunikoi niin muiden lasten kuin aikuistenkin kanssa. Aamulla ja iltapäivällä ohjatussa leikissä Downin lapsi nautti leikistä ja sai siitä mielihyvää. Taas iltapäivän vapaassa leikissä lapsen leikki oli täynnä iloa. Downin lapsi oli täysillä mukana leikissä. Lapselle oli vaikeaa lopettaa leikkiä, joka kertoo siitä, että lapsi nautti leikistä ja se oli hänelle todella mieluisaa (Stagnitti, 2023). Lapsi selkeästi nautti leikistä ylipäänsä ja hänestä näki leikin tuottaman ilon helposti ja se tarttui myös muihin huoneessa oloihin. Hän oli erittäin taitava yksinleikkijä, mutta myös kaverileikit onnistuivat ja ne kiinnostivat häntä kovasti. Tutkimuksen tulokset kannustavat leikin hyödyntämiseen oppimisen välineenä, koska se on lapsille luontevaa ja mieluisaa. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että leikki ja leikin ilo on merkityksellistä jokaiselle lapselle diagnoosista huolimatta. Leikki oli selkeästi mieluinen tapa toimia ja tämän vuoksi olisikin hyvä, että leikkiä hyödynnettäisiin esimerkiksi erilaisissa oppimistilanteissa sekä arjen muissa tilanteissa, kuten pukemisessa, siivouksessa ja muissa arjen toiminnoissa. Jatkotutkimuksena voisi tehdä tutkimusta lasten leikin hyödyntämisestä oppimisessa ja arjen taitojen harjoittelussa

Tutkimuksessa haastavinta oli löytää osallistujia, joilla on Downin syndrooma. Suomessa tällaiset tiedot ovat hyvin salattuja, ja ihmisiä, joilla on Downin syndrooma, on suhteellisesti melko vähän. Lisäksi tutkimus oli hyvin arkaluontoinen, sillä se käsitteli tiettyä kehitysvammaa, ja päiväkodeilla ja kouluilla saattoi olla iso kynnys lähteä mukaan. Ryhmille ilmoitettiin, että tutkimus tapahtuu havainnoimalla anonyymisti, eikä videokuvausta esimerkiksi tehtäisi, mutta vastaukset olivat silti kieltäviä. Lopulta ryhmä löytyi toisen tutkijan kontakteilla. Henkilökunta oli kiinnostunut tutkimuksesta ja piti sitä tärkeänä. Tutkimuksessa oli tärkeää, että tutkijoiden ja tutkittavien henkilöiden välillä oli turvallinen ilmapiiri ja että tutkimus toteutettiin sensitiivisesti sekä kunnioittavasti. Tutkimuksen jokainen vaihe suunniteltiin tarkasti ja mahdollisimman sensitiivisesti.

Tämän tutkimuksen myötä avattiin uusia näkökulmia Downin lasten ja lasten leikin iloon ylipäänsä. Tutkimustuloksemme tuovat esiin leikin ilon merkityksen jokaiselle lapselle diagnoosista huolimatta. Pihlaja kollegoineen (2022) muistuttaa, että lapsilla on kasvaessaan ja kehittyessään monia mahdollisuuksia oppia uusia taitoja vammasta riippumatta. Tästä syystä opettajien tulisi tietoisesti tukea jokaisen lapsen leikillistä ilmaisua ja varmistaa, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus kokea iloa, osallisuutta ja vuorovaikutusta leikin kautta. Jokaiselle lapselle on annettava mahdollisuus omanlaiseen leikkiin, jossa saa toteuttaa itseään juuri sillä tavalla kuin lapsi haluaa. Niin kuin Osmo sanoisi, hän ei jarruttele.

8 Lähteet

- Colliver, Y., Harrison, L. J., Brown, J. E., & Humburg, P. (2022). Free play predicts self-regulation years later: Longitudinal evidence from a large Australian sample of toddlers and preschoolers. *Early Childhood Research Quarterly*, *59*, 148–161.
- Dabiri Golchin, M., Stagnitti, K., Ansarinia, R., Dehghan Manshadi, M. A., & Nobahar Ahari, M. (2024). Parent assessment of their child's play: A psychometric study on the Pretend Play Enjoyment Developmental Checklist. *The British Journal of Occupational Therapy*.
- Eberle, S. G. (2014). The elements of play: Toward a philosophy and a definition of play. *American Journal of Play*, *6*(2), 214–.
- Eskola, J., Saarela, M., & Vilkka, H. (2018). Riittääkö yksi? Tapaustutkimus kuvaajana ja selittäjänä. Teoksessa R. Valli & E. Aarnos (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin. 1, Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle* (5. uudistettu painos). Santalahti-kustannus & PS-kustannus.
- Eskola, J., & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.
- Helenius, A., & Lummelahti, L. (2013). *Leikin käsikirja*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hilden, S., ym. (1995). *Perheen merkitys vammaisten lasten varhaiskasvatuksessa = The significance of the family in early childhood special education*. Jyväskylä: Kasvatustieteiden tutkimuslaitos.
- Hjelmér, C. (2020). Free play, free choices? - Influence and construction of gender in preschools in different local contexts. *Education Inquiry*, *11*(2), 144–158.
- Hotakainen, R., Pietiläinen, E., & Männistö, E. (1994). *Kehitysvammaisten lasten varhaiskasvatuksen suunnittelu-, arviointi- ja opetusmenetelmiä*. Jyväskylä: Kasvatustieteiden tutkimuslaitos.
- Hsieh, H.-F., & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, *15*(9), 1277–1288. <https://doi.org/10.1177/1049732305276687>
- Kalyn, B. (2007). Child's play: Rediscovering the joy of play in our families and communities. *Journal of Teaching and Learning (Windsor)*, *5*(1).
- Ketonen, K., Kontu, E., Lahtinen, R., Pesonen, H., & Tuomi, M. (2018). Kehitysvammaisuus, autismikirjo ja lapsen tuen tarve. Teoksessa P. Pihlaja & R. Viitala (toim.), *Varhaiserityiskasvatus* (s. 287). PS-kustannus.
- Kivirauma, J. (2008). *Muuttuvat marginaalit: näkökulmia vammaistutkimukseen*. Kehitysvammaliitto.
- Kohonen, I., Kuula-Luumi, A., & Spoof, S.-K. (2019). *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa*. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja.
- Korkfors, L., Kangas, M., & Kopiaisto, K. (2015). *Oppiminen pelissä: pelit, pelillisyyt ja leikillisyyt*.
- Kyrönlampi, T., Koivula, M., & Santalahti-kustannus (kustantaja). (2024). *Leikin lumoa: käsikirja varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen*. Santalahti-kustannus.

- Launonen, K. (1998). *Eleistä sanoihin, viittomista kieleen* (2. painos). Kehitysvammaliitto ry.
- Mäki, O. A., Hölsömäki, H., Itsekasvatuksen instituutti, & Kehitysvammaisten tukiliitto. (2000). *Downin oireyhtymä*. Kehitysvammaisten tukiliitto.
- Pihlaja, P., Viitala, R., Paakkolanvaara, J., Hiltunen, J., PS-kustannus (kustantaja), & Santalahti-kustannus (kustantaja). (2022). *Varhaiserityiskasvatus* (3. uudistettu painos). PS-kustannus.
- Pihlaja, P., ym. (2019). *Varhaiserityiskasvatus* (2. päivitetty painos). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Proyer, R. (2015). Playfulness in adults as a personality trait: Its definition, structure, and measurement. *Unpublished Habilitation Thesis*. University of Zurich, Switzerland.
- Rintahaka, J. (2024). *21-trisomia eli Downin syndrooma*. Tukiliiton sivut.
- Sigman, M., & Ruskin, E. (1999). *Continuity and change in the social competence of children with autism, Down syndrome, and developmental delays*. Malden, MA: Blackwell.
- Smith, P. K. (2009). *Children and play: Understanding children's worlds*. Chichester, UK: John Wiley & Sons.
- Stagnitti, K., Tigerstedt, H., & Säteri, J. (2023). *Kuvitteellisen leikin ilo: kehityksellinen arviointi*. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Sutton-Smith, B. (1997). *The ambiguity of play*. Harvard University Press.
- Teittinen, A. (2006). *Vammaisuuden tutkimus*. Yliopistopaino
- Tuomi, J., ym. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (Uudistettu laitos). Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Opetushallitus. (2022). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022*. Helsinki: Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatussuunnitelmien-perusteet>
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes* (M. Cole, V. John-Steiner, S. Scribner & E. Souberman, Eds. & Trans.). Harvard University Press.
- Yin, R. K. (2014). *Case study research: Design and methods* (5th ed.). SAGE.